



ΚΩΣΤΑ ΜΙΧ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Η ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠ' ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ο ελληνικός λαός στη μακραίωνη ιστορική του πορεία πορεύτηκε πάντα με την πίστη στο Θεό. Η θρησκευτική πίστη, κύριο γνώρισμα του Έλληνα, αποτυπώνεται και σε πολλά δημοτικά τραγούδια, παλιότερα και νεότερα, τα οποία αναφέρονται σε αγώνες και θυσίες του έθνους αλλά και σε προβλήματα καθημερινής ζωής.

Η Παναγία θεωρείται προστάτιδα στους αγώνες του έθνους αλλά και προστάτιδα των απλών ανθρώπων. Σ' Αυτήν εναποθέτουν τις ελπίδες τους, ζητούν τη βοήθειά Της, γιατί γνωρίζουν ότι συμμετέχει στον πόνο τους ως πονεμένη μάνα.

Η Υπέρμαχος Στρατηγός, κατά την αποφράδα ημέρα της άλωσης της Πόλης, συμμετέχει στο θρήνο των Ελλήνων, τaráσσεται και δακρύζει.

Η Δέσποινα τaráχτηκε κι εδάκρυσαν οι εικόνες.

*– «Σώπασε, κυρά Δέσποινα και μην πολυδακρύζεις,
πάλι με χρόνους, με καιρούς, πάλι δικά σου είναι».*

Κι όταν άρχισε ο αγώνας για την απελευθέρωση, οι αγωνιστές του 1821 ζητούν τη βοήθεια της Παναγίας και υπόσχονται τάματα.

*«Βόθθα, Κυρά και Παναγιά από το Μέγα Σπήλιο,
να φτιάσω στις εικόνες σου καντήλια ασημένια».*

Βαθιά θρησκευόμενοι, με αγνή πίστη και οι Κολοκοτρωναίοι,

*«Κινάν και πάν' στην εκκλησιά για να λειτουργηθούν.
Φλωριά ρίχνουν στην Παναγιά, φλωριά και στους αγίους
και στον αφέντη το Χριστό τις ασημένιες πάλες».*

Στις δυσκολίες του αγώνα, ιδιαίτερα στον τραυματισμό του ο κλέφτης νιώθει πιο κοντά το Θεό και τον παρακαλεί να γιάνει η πληγή του, για να συνεχίσει ν' αγωνίζεται.

*«Να δώσει ο Θεός κι η Παναγιά κι αφέντης Αϊ-Γιώργης
να γιάνει το χεράκι μου, να ζώσω το σπαθί μου».*

Στην επανάσταση για την εθνική μας ανεξαρτησία, ο κλήρος έπαιξε σημαντικό ρόλο. Η τυπική έναρξη της επανάστασης γίνεται στις 25 Μαρτίου του 1821 από το μοναστήρι της Αγίας Λαύρας και ο ηγούμενος προτρέπει τους αγωνιστές:

«Κρυφά το λέει ο γούμενος απ' την Αγία Λαύρα:
– Παιδιά, για μεταλάβετε, για ξεμολογηθείτε
δεν είν' ο περσινός καιρός, ο φετινός χειμώνας.
Μας ήρθε γη άνοιξη πικρή, το καλοκαίρι μαύρο.
Να διώξουμ' όλη την Τουρκιά ή να χαθούμε όλοι».

Ξεσηκώνονται στην Ξηρά και στη θάλασσα μ' ενθουσιασμό οι Έλληνες
ν' αποτινάξουν τον τουρκικό ζυγό. Τα λάβαρα, οι σημαίες και τα φλάμπουρα
του αγώνα είχαν χριστιανικά σημάδια. Το τραγούδι αναφέρει για το σπου-
δαίο αγωνιστή Νικολό Τζιοβάρα

«που ήταν στο Λούρο αρματολός, στο Καρπενήσι κλέφτης·
είχε φλάμπουρο κόκκινο, κόκκινο και γαλάζιο,
είχε Σταυρό, είχε Χριστό, είχε και Παναγία».

Αλλά και στη θάλασσα τα πλοία του αγώνα τα σύμβολα της
Χριστιανοσύνης υψώνουν.

«Στην πρύμνη βάνουν το Σταυρό, στην πλώρη το Βαγγέλιο,
την Παναγιά τη Δέσποινα στο μεσιανό κατάρτι».

Τη δική του θρησκευτικότητα τη ζει με το δικό του τρόπο κι ο περήφανος
κλέφτης πάνω στα βουνά.

«... να με κοιμάν οι πέρδικες, να με ξυπνάν τ' αηδόνια
και στην κορυφή της Λιάκουρας να κάνω το σταυρό μου».

Εκεί στα ψηλά βουνά οι κλέφτες γιορτάζουν με ξεχωριστή λαμπρότητα
την Πασχαλιά. Ψήνουν αρνιά, τσουγκρίζουν κόκκινα αυγά, χορεύουν και
γλεντάνε. Το δημοτικό τραγούδι λέει για τον καπετάνιο:

«Πήγε να κάμει τη Λαμπρή και το Χριστός ανέστη,
να ψήσει το σφαχτάρι του, κόκκιν' αυγά να φάγει
και να χορέψουν τα παιδιά, να ρίξουν στο σημάδι».

Μερικές φορές οι κλέφτες βαφτίζουν παιδιά αγαπητών φίλων και κάνουν
κουμπαριές. Στους κατατρεγμούς του κατακτητή συχνά στους κουμπάρους
έβρισκαν κάποια ασφάλεια, όπως αναφέρει και το ηπειρωτικό τραγούδι:

«Ανάρια ανάρια τα 'ριχναν οι κλέφτες τα ντουφέκια
κι ο καπετάνιος έλειπε με δυο, με τρεις νομάτους.
Πάει να βαφτίσει ένα παιδί, να κάνει έναν κουμπάρο,
να το 'χει ο μαύρος γύρισμα, να το 'χει για λημέρι».

Εκτός από τα ιστορικά και τα κλέφτικα τραγούδια και στις άλλες κατη-
γορίες του δημοτικού τραγουδιού εκδηλώνεται το θρησκευτικό συναίσθημα
σε κάθε περίπτωση της ζωής. Στα νανουρίσματα ξεχειλίζει το μητρικό φίλ-

τρο στα μικρά αυτοσχέδια τραγουδάκια της μάνας, όταν αποκοιμίζει το αγγελοῦδι της με ευχές και όνειρα για το μέλλον του. Παρακαλεί το Χριστό και την Παναγία:

*«Κάμε, Χριστέ και Παναγιά, και θρέψε το παιδί μου
να μεγαλώσει, να θραφεί, καλό παιδί να γίνει.
Τύχη χρυσή ας του δίνετε και φώτιση μεγάλη,
να μάθει γράμματα πολλά και φρόνιμο να γίνει».*

Στα κάλαντα που λένε τα παιδιά από σπίτι σε σπίτι στις διάφορες θρησκευτικές γιορτές του χρόνου, υπάρχουν λαϊκές αφηγήσεις που αναφέρονται στο θρησκευτικό γεγονός. Για τα πάθη του Χριστού και την Ανάσταση τραγουδούν:

*«Καλό είναι τ' Άγιος ο Θεός, καλό είναι να το λένε.
Όποιος το λέει σώζεται κι όποιος τ' ακούει αγιάζει.
Σήμερα μέρα Πασκαλιά, σήμερα άσπρη μέρα,
που αναστήθηκε ο Χριστός, ο γιος της Παναΐας,
όπου τον είχαν καρφωτό οι άνομοι Εβραίοι».*

Στα τραγούδια της ξενιτιάς ξεχύνεται ο πόνος κι ο καῦμός του ξενιτεμένου και παρακαλεί τη μάνα του να προσεύχεται γι' αυτόν.

*«Τάξε, μανούλα μ', τάματα σ' όλα τα μοναστήρια,
τάξε κερί στην Παναγιά, κερί και στους αγίους
να με φυλάνε το φτωχό εδώ στα ξένα που είμαι».*

Στα τραγούδια της αγάπης, που αποπνέουν αγνή διάθεση, ο νιος που αγαπά τη νια, με σεβασμό στο όνομα της Παναγίας, υπόσχεται πως ποτέ δεν θα την αρνηθεί.

*«Μαρία λεν την Παναγιά, Μαρία λεν κι εσένα.
Αν αρνηθώ την Παναγιά, θε ν' αρνηθώ κι εσένα».*

Στα τραγούδια του γάμου, που είναι όλα τραγούδια της χαράς, υπάρχουν και οι ευχές για να προκόψουν στη ζωή τους τα νιόγαμπρα. Στο τραγούδι της τάβλας τραγουδούν:

*«Σε τούτην τάβλα που 'μαστε, σ' ετούτο το τραπέζι
τον άγγελο φιλεύουμε και το Χριστό κερνούμε
και την Κυρά την Παναγιά πολύ την προσκυνάμε,
να μας προκόψουν τα παιδιά και σ' άλλα να χαρούμε».*

Παντού και πάντα και χτες και σήμερα, ο ελληνικός λαός πορεύεται στη ζωή του με ισχυρό όπλο τη βαθιά πίστη του στο Θεό.